

TÜSİAD

TÜSİAD
YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI
TUNCAY ÖZİLHAN'IN
"YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ"
AÇILIŞ KONUŞMASI

1 Aralık 2016
Ankara, Sheraton Oteli

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Başbakanım, Sayın Başkan, Sayın Divan, TÜSİAD'ın Değerli Üyeleri, Sayın Basın Mensupları,

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD'ın istişare toplantıları bizler açısından her zaman çok önemli olmuştur. Ancak bu toplantımız dünyanın ve ülkemizin çok kritik bir dönemden geçmekte olduğu bir zamana denk geldiği için daha da önemli. Özellikle Başbakanımızla yapacağımız istişarenin ülkemizin önündeki zorlukları el birliği ile aşma çabamız açısından çok kıymetli olduğunu düşünüyorum. Sayın Başbakanımızın yoğun programı arasında istişare toplantımıza şeref vermesinden çok büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Hoş geldiniz Sayın Başbakanım.

Değerli konuklar,

Küresel sistemdeki gelişmeler, çok ciddi bir dönüm noktasında olduğumuzu işaret ediyor. Bir tarihi dönem kapanıyor, yeni bir tarihi dönem açılıyor.

Bu sürecin ne kadar süreceğini ve tam olarak nasıl sonuçlanacağını söylemek için erken. Ama eş anlı olarak birçok boyutta meydana gelmekte olan değişim hepimizi derinden etkiliyor ve bir süre daha etkilemeye devam edecek.

Bu sürece dair 2 farklı yorum yapılıyor:

Bunlardan biri çok kötümser.

Kötümserliğin merkezinde küresel ekonomide olan bitenler var.

Dünyada büyüme süreci teklıyor. Batıda, küreselleşme süreci ile birlikte işlerini Uzak Asya ve diğer gelişmekte olan ülkelere kaptırmış olanların hoşnutsuzlukları 2008 krizinden sonra tırmandı. Çok sayıda insan işlerini ve evlerini yitirirken trilyonların banka kurtarmaya ayrılması mevcut sisteme ve siyasetçilere güvensizlik yarattı. İngiltere referandumu ve ABD seçimleri popülizmde muazzam bir yükseliş olduğunu ortaya çıkardı.

2008'in üzerinden neredeyse 10 yıla yaklaşan bir süre geçmiş olmasına rağmen, eldeki mevcut imkanlar ve politikalar ile büyüme bir türlü canlandırılmayınca, akıllara ister istemez 1929 Büyük Bunalımı ile başlayıp II. Dünya Savaşı ile devam eden süreç geliyor.

Eğer ABD serbest dış ticareti öne çıkartan uygulamalardan uzaklaşır ve ulusal çıkarları öne koyan korumacılık önlemlerine başvurursa, bu uygulamalar kısa süre içinde diğer ülkelere de

yayılır. Ülkeler arası ilişkilerde ekonomik ve ticari önceliklerin yerini güç mücadelesi alır. Düşük yoğunlukta çatışmalar yerini şiddetli çatışmalara bırakır; demokrasiden uzaklaşılır ve otoriterlik yükselir.

Peki korumacılık, içe kapanma, otoriterleşme, güç mücadeleleri ve çatışmalarla dolu bir dünya ülkemiz için ne anlama gelir? Cevap hiç şüphesiz ki mevcut tablonun daha da olumsuzlaşmasıdır.

Üstelik sorunlar sadece küresel sistemden de kaynaklanmıyor. İçeride de ekonomik istikrardan demokratik kurumlara duyulan güven kaybına kadar bir dizi alanda sıkıntı dikkati çekiyor.

Piyasada girişimciden bankacısına, işçisinden esnafına herkesin yüzü asık. İşsizlik yüksek, büyüme eğer negatif değilse en iyi ihtimalle düşük. İhracat geriliyor. Petrol fiyatları artıyor. Sermaye çıkışı başladı. TL'deki değer kaybı hepimizin canını sıkıyor. Değer kaybının kalıcı olması halinde enflasyonun yükselmesi de kaçınılmaz. Geleceğe dönük belirsizlik ve riskler nedeniyle yatırım kararları alınmıyor.

Dış dünya ve ekonomideki istikrarsızlığın üstüne bir de toplumsal huzursuzluk ekleniyor. Arka arkaya gelen terör saldırıları güvenlik endişelerine yol açıyor.

Karamsarlık o kadar etrafı sarmış ki en iyi yetişmiş elemanlar, akademisyenler, girişimciler arasında yurtdışına gitmeye başlayanlar olduğunu duyuyoruz.

Bu tabloya bakıp da gelecek hakkında çok endişeli olmamak mümkün değil. Fakat, ikinci bir yoruma göre olumsuz gidişatı dengeleyebilecek hatta değiştirebilecek faktörler de var.

Bu bakış açısında göre, üretim ve pazarlama süreçlerinin küresel düzeyde varmış olduğu entegrasyon seviyesi küreselleşmeden geri dönülmesine izin vermeyecektir. Ekonomiler arasındaki karşılıklı bağımlılık, ticaret anlaşmalarının iptal edilmesini ve korumacı önlemlerin uygulanmasını olanaksız kılacaktır. Sanayi 4.0 çerçevesinde hızla devam eden teknolojideki gelişmeler yakın gelecekte pek çok alanda kitleli üretimi dönüştürecek ve dünyada verimlilik düzeylerini artıracaktır. 2008 krizinden sonra devreye sokulan önlemler sonuç vermeye başlayacak. Avrupa ve Amerika'da popülist yönetimler halkın satın alma gücünü artıracak politikalar izleyecek. Ve tüm bu gelişmeler sonucunda küresel ekonomi yeniden canlanacaktır. Ekonomi normale dönünce siyaset de normale dönecek. Seçmenler büyümenin

nimetlerinden yararlandıkça, oylar uçlardan yeniden merkeze yönelecek. Küreselleşme ve demokratik siyaset kaldığı yerden yoluna devam edecektir.

Dünyada düşük büyüme sendromu ortadan kalkarken Türkiye’de de önlemler ve yeni teşvikler 2017 yılından itibaren etkisini göstermeye başlayacaktır. Devam etmekte olan altyapı yatırım projeleri de maliyetleri düşürecek ve verimliliği yükseltecektir. Yapısal reformlar hızla tamamlanacak. Böylece Türkiye’nin ihracatı da, çektiği yatırımlar da artacaktır. Büyüme yeniden hızlanacaktır.

Geleceğe olumlu bakanlara göre olumlu gelişmeler sadece ekonomi ile sınırlı kalmaz. Terörle mücadelede elde edilecek başarının ardından sosyal ve siyasi alanda yeni sıçramaların önü açılır.

Değerli konuklar,

Bu iki farklı bakış açısından hangisinin daha gerçekçi olduğunu sizin takdirinize bırakıyorum.

Hiç şüphesiz hepimiz iyimser yorumun doğru olmasını canı yürekten isteriz. Fakat bir noktayı gözden kaçırmamamız gerekiyor. Kötümser yorumun doğru olması ihtimali karşısında bizi bekleyecek gelecek, yukarıda çizdiğim karanlık senaryodan da daha karanlık olabilir. Bu durumda, kazanan olmaz. Bilelim ki hepimiz kaybederiz. Bu nedenle hükümetiyle, muhalefetiyle; işçisiyle, işvereniyle bu ülkedeki herkes ortaya çıkacak durumla baş edilmek için el ele vermek durumundayız.

Karamsar bakış açısının doğru çıkma ihtimali bir tarafa, karşı karşıya kalacağımız riskin büyüklüğü nedeniyle önlemlerimizi mutlaka bugünden almamız gerekiyor.

Ya birlik ve beraberliğimizi sağlayacak ve dünyada tırmanan güç mücadelelerinin karşısında durabileceğiz ya da birbirimizden şüphe etmekten ve kendi kendimizle çatışmaktan yorgun düşeceğiz. Üzerimize gelmesi muhtemel fırtınayı düşündüğümüzde, yapmamız gereken şey, huzur ve güven ortamını bir an önce tesis etmek. Başta yargı olmak üzere kurumlara güveni tazelemeli, ifade özgürlüğünü tartışmasız biçimde tesis etmeli, terörle mücadele sırasında ortaya çıkan mağduriyetleri gidermeli, hiçbir vatandaşın etnik kökeni ve mezhebi nedeniyle kendisini ikinci sınıf vatandaş hissetmediği bir toplum düzeni kurmayı başarmalıyız.

Evet, 15 Temmuz’da çok büyük bir badire atlattık. Bir darbe girişimi halkın doğal refleksi ile önlendi. Ülkeye ve ülkenin kurumlarına karşı girişilmiş olan saldırı püskürtüldü. Ama bu darbe girişimi devlet kurumlarının içine düştüğü zafiyeti de gözler önüne serdi.

Şimdi bu yaşananlardan bir ders çıkartmak zamanı. Bu kalkışmanın tekrarlanma ihtimalini ortadan kaldırmak gerekir. Devlet kurumları iyi yönetilmeli, atamalarda liyakat ve performans esasına bağlı kalınmalıdır.

Küresel gelişmeler iyimser yorum doğrultusunda seyretse dahi, toplumsal dokuyu harap eden gerilimleri düşürmek şart. Mağdurlar ve küskünler geri kazanılmalı, hiç kimse kendisini karar alma mekanizmalarından dışlanmış hissetmemeli, tüm sorunların sivil siyaset içinde çözülebileceği beklentisi canlı tutulmalıdır.

Arzu ettiğimiz toplumsal düzen açısından Avrupa Birliği ile ilişkilerin özel bir yeri var.

Bir süredir çok zayıf seyreden Türkiye-AB ilişkilerinin son günlerde iyice gerilmiş olmasını endişeyle izliyoruz. Bu gerilimde AB'nin yapıcı olmayan tavrının da payı çok büyük. 15 Temmuz darbesi, ülkemizi kana bulayan terör örgütlerine gösterilen müsamahakar tavır ve son olarak Parlamento'nun müzakerelerin askıya alınması doğrultusundaki kararı, terörle birçok cephede birden mücadele yürüten Türkiye'nin elini zorlaştırıyor.

Fakat AB'nin bu tavrına duyulan öfkeyle kalkılırsa zararlar oturulur. Dünyada ekonomik ve siyasi güç dengesi açısından, batı eski ayrıcalıklı konumunu kaybetmiş olsa da, istikrar, insan hakları, hukuk devleti, demokrasi, eşitlik, adalet, güvenlik, barış, refah gibi kavramlar söz konusu olduğunda ağırlık hala batıdadır, hala Avrupa'dadır. Bu kavramlar, sınırlarının hemen yanında savaşların devam ettiği bir ülke için de hayatidir. Bu nedenle değerler seti olarak Avrupa'dan uzaklaşmak Türkiye için söz konusu değildir.

Kaldı ki, bugün siyasetçiler, kendi seçmen tabanlarını düşünerek popülist söylemleri yükseltiyor olsalar da, ilişkilerin devamı hem Türkiye'nin hem de AB'nin yararınadır. Bu nedenle, umuyorum ki realizm ağır basar ve ortak çıkarın, ilişkilerin devamından geçtiği görülür.

Sayın Başbakanım, Değerli konuklar,

Sözlerime son vermeden önce arzu ettiğimiz Türkiye için çok önemli gördüğüm 2 noktanın altını çizmek istiyorum.

Bunlardan birincisi üretimin, sanayinin önemi. Evet altyapı yatırımları çok önemli ama bu yolların, köprülerin, limanların boş kalmaması için sevk edilecek ürün ve bu ürünleri üretecek fabrikalara ihtiyacımız var. Bunu unutmayalım.

İkinci konu ise eğitim. Eğer rekabet gücümüzü artıracaksak, eğer kendimiz teknoloji üreteceksek, eğer bu sanayi devrimini de ıskalamayacaksak, birinci vazifemiz iyi yetişmiş insan kaynağı olmalı. 15 Temmuz en büyük hasarlardan birini eğitim sistemi ve üniversitelerimiz üzerinde yarattı. Buradaki yaraları çok hızla sarmamız, üniversitelerimizi eleştirel düşünceye açık, çeşitliliğe saygılı, çok boyutlu düşünebilen, yüksek beceri sahibi gençler yetiştirebilen kurumlar haline getirmemiz gerekiyor. Bunu başaramazsak 30 yıl geriye düşeriz.

Aslında eğitim sistemimiz hakkında konuşmamız gereken çok şey var. Bunlardan birisi de öğrencilerimizin barınma sorunu. Sorunun ne kadar vahim boyutlara ulaşabildiğinin son örneği Adana. Temenni ederim ki, hepimizin yüreğini yakan bu faciadan ders alınıp, nedenleri iyi tespit edilir, gerekli önlemler alınır, denetim ve yaptırımlar etkili şekilde uygulanır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi bir kez daha saygıyla selamlıyor, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.